

Szerkesztőség és kiadóhivatal
Széchenyi-utca SIMON-ház Kuna József nr
kereskedésével szemben.

HIRDETMÉNYEK.

Előzetési pénzek és a kiadás körüli panaszok
valamint a lap szellemi részét illető
minden kérésre a legelőbbre intézkedünk.

Hírdetéseket levelek csak ismert kérésből
fogadjunk el.

DEBRECZENI ELLENŐR.

POLITIKAI, TARSADALMI és KÖZGAZDASÁGI LAP.

A SZABADELVŐ PART KÖZLÖNYE.

Megjelen naponként, a vasárnap és péntek kivételével.

Előzetési ár

Helyben házhoz hordva vagy vidéki
postán küldve

Egész évre	10 frt — kr.
Félre	5 frt — kr.
Negyedévre	2 frt 50 kr.
Egy hóra	1 frt — kr.

Hirdetési díj:

Or-hasábsopettisor egyszeri beiktatásáért 50k
Helygíd minden hirdetésért külön 30 kr
Nyilvált 4 hasábsopettisorért 20 kr

Hirdetést vagy reklámot maiban foglalt
oldalság sora 50 krajcár.

XVII. évfolyam 1890,

Debreczen. Szerda Május 21.



98. szám.

A honossági kérdésről.

(Sz.) A képviselőház közigazgatási bizottsága, tagjai, tulnyomó nagy többségének szavazatával kimondta, hogy Irányi Dániel ösmeretes törvényjavaslatának mellőzését fogja a képviselőház ajánlani, mert ez idő szerint nem látja szükségét, hogy az 1879. évi L. tezik módosítsák. Ebben az értelemben nyilatkozott az előadó s nyomban rá gr. Szapáry Gyula miniszterelnök, a ki pár mellékes határozományra nézve a főállás törvény kiegészítését tartja, ugyan, szükségesnek, de ezt más uton is elintézhetőnek jelzi, mihez képest magának a törvénynek módosítását nem pártolhatja, miután föltétlenül helyesnek és fontartandónak itéli a törvény alapgondolatát, hogy a ki tíz éven át távol marad honától, gondjaitól és állampolgári köteleseitől és pedig a nélkül, hogy honossági jogának fenntartása iránt bár nyilatkoznék is, e jogát elvesztse. A törvény ez alapelvnek módosítását célzó javaslat mellőzését pártolta gróf Apponyi Albert képviselő is, maga és pártja nevében s a bizottságban csupán két szélbali tag vállalkozott Irányi javaslatának támogatására.

Sőt, a mint a törvényjavaslatot benyújtó képviselők hivatalosan föggetlen névsorából kitetszik, maga a közzétlen és negyvennyolczas párt sem egészen óhajja a fennálló törvény módosítását, mert a párt tagjai közül néhányan, a kik az imént arra még rá voltak vehetők, hogy a párt egységének látogatást fenntartsák s ezért belenyugodtak a clubb eddigi tisztviselői karának újralásztásába, e törvényjavaslatot már nem irták alá s ezeknek sorában Ugron Gábor is ott látjuk távollétével tündökölni.

És a szélsőbal hivatalos közlönye minde tények láttára, sőt az Ugronék kimaradását ignorálva, nagy hanggal híreszteli, hogy a közigazgatási bizottság s első sorban a kormány feje adós maradt a tárgyi érvel, a melynél fogva ellenzi a javaslatot és erősen fogadkozik, hogy majdan, a tárgyalás alkalmával, a nemzet színe előtt fogja pártjuk a haza-

fiatlan többséget és kormányát sarokba szorítani s rákényszeríteni, hogy színt valljanak és elárulják, hogy egyenesen Kossuth Lajos személyeért ellenzik a törvény módosítás hazaíás és minden kérdésen felülálló igaz ügyét.

A mi először is a kormányt és pártját irányzó okok eltitkolására vonatkozó gyanúsítást illeti, ehhez már rég óta hozzászórtattak bennünket a mi szeretetreméltó ellenfeleink, a mint legutóbb is Szilágyi miniszter, Polonyival szemben, oly fényesen mutatta ki. Az sem áll, hogy tárgyi okokat a javaslat ellenzői fel ne hoztak volna, mert mind Szapáry, mind Szilágyi miniszter, elvi szempontból, mind Tibád Antal a gyakorlati consequenciáira, nézve, igen érthetően magyarították meg mindazoknak, a kik érteni tudnak és akarnak, hogy a ki hazáját és köteleseit, mint a rák a lábát, akár könnyelműségből, akár hitlenségből odahagyja s még csak azt a fáradságot is sokallja, hogy bár jelentkezzék, annak expatriálását a nemzet veszteségének nem mondhatjuk, valamint felsorolták azokat a terheket is, a melyek az ilyen hitlenség után az államra hárulhatnak.

Kossuth Lajosról, igaz, szó nem volt a bizottság tárgyalása rendjén, de nyilván nem félelmeskedésből, avagy a valódi indító-ok elleplezésének kedvéért, hanem egyszerűen azért, mert a javaslat pártolói maguk rejtegették a saját indító-okukat s istenért szóba nem hozták volna. Am, ha kedvük lesz hozzá és a képviselőház nyílt tárgyalása közben mint lapjuk kifejezi magát: sarokba szorítják a kormányt, hogy a Kossuth Lajos honosságára nézve jelezze álláspontját, a miniszterelnök bizonyonyal nem fog kénsni a nyilatkozattal s ki fogja jelenteni, hogy Kossuth Lajos 1849. április 14-dike előtti érdemeit minden magyar ember nagyoknak, korszakosoknak ismeri és vallja, hálásan tiszteli és dicsőíti mindenkor; de azt a Kossuth Lajost, ki szent fogadást tett, hogy a Habsburg-ház uralkodása alatt Magyarország polgára nem lesz soha, ki a mai törvényes közzogi rendet érvényesnek el nem ismeri: magyar állampolgárnak tekinteni

nem lehet — ép oly kevésbé, mint akár a walesi herceget, akár egy párisi ouvrier-t, egyszerűen annál fogva, mert maguk nem akarnak e jog alapföltételeinek eleget renni, már pedig, volenti non fit injuria.

A kérdés maga, ehhez képest egészen egyszerű és világos és a törvényhozási tárgyalás épen semmi különösét nem ígér. Egy örvendetes momentum, azonban előnyösen jellemzi a helyzetet: az Ugron Gáborék strike-ja. Ezel kézzelfogható bizonyítékát adták, hogy bár ma még a közzogi ellenzék tagjaiként szerepelnek a világ előtt, de már kiváltak belső, elvi kötelekéből.

Ez is valami, sőt, a jövőt számítva, épen sokra is nőhet...

Országgyűlés.

Budapest, máj. 20.

Ma végre szembeállott a képviselőház azzal a viharral, melynek felhői hetek óta tornyosultak a szélsőbal tájékról: az Irányi Dániel törvényjavaslat a honossági törvény módosítása tárgyában ma került tárgyalásra. Mem történt azonban semmi baj, sőt annak az előre rendezett „vihar“-nak valószínűleg nagyon csendes lefolyása lesz.

Bezerédy Viktor a közigazgatási bizottság előadója referálta a javaslatot, melyen ajánlva annak el nem fogadását. Az állampolgári jog alapelveiből fejtette ki az 1879-iki honossági törvény azon intézkedésének helyességét, hogy a ki 10 éven túl távol van hazájától s állampolgári jogát nem kívánja fenntartani, az kényszerrel ne tartassék az állampolgárok sorában.

Irányi Dániel szólalt föl ezután saját törvényjavaslatát mellet. Maga mondotta: „menten minden szóvirágtól“ beszélt, mi pedig hozzá teszük, hogy „menten minden érdekességtől“. Az állampolgári jogot, mint „vele született jogot“ fejtette; beszédben az volt azonban a legérdekesebb, a mi hiányzott belőle: míg ugyanis a múlt évben Irányi Kossuth érdekében követelte a honossági törvény revidióját s ugyancsak élt a „szóvirágokkal“, addig mostani beszédében — Kossuth neve nem fordult elő.

Szapáry Gyula gróf miniszterelnök rögtön válaszolt Irányinak, hogy a képviselőházat tájékozza a kormány álláspontját illetőleg. Válasza csak azon keretben mozgott, a m-ddig Irányi érvei értek, de kijelentette a miniszterelnök, hogy ha a vita folyamán más érvek s más szempontok is felmerülnek

azokra is megadja válaszáat. Kifejtette a miniszterelnök, hogy a honossági törvényt módosítani nem szándékozik miután a közzét szükei azt nem követelik. A kivándorlás megakadályozására az Irányi-féle módosítás mi befolyással sem volna, s a kivándoroltak közül azok, a kik visszatérnek hazájukba, visszavételnek ismét az állam kötelekébe. A kik tíz évig nem járulnak hozzá sem személyükkel, sem vagyonukkal a haza fejlődéséhez, azóktól annyit legalább meg lehet követelni, hogy e tíz év alatt egyetlenegyszer kifejezzék abbéli óhajtasukat, hogy az állam polgárai kívánának maradni; s a kik ezt nem teszik meg, azokat nem lehet magyar állampolgároknak tekinteni.

A miniszterelnöknek zajos helyesléssel fogadott beszéde után Károlyi István gr. szólalt föl, beszélt a Kossuth iránti kezeletéről s a haza és a király iránti hűségéről; azt mondta; hogy a függetlenségi párt kérelme a Kossuth ügyben nem volt sértő a koronára, de sértő volt a Tisza Kálmán ígéréte. Egy bizonyos el nem adott, de kinyomtatott beszédéből fölolvastott egy részletet s így megfosztotta azt egyetlen érdemétől, attól, hogy el nem mondott.

Helfi Ignác már meglehetősen nagy hőségben jutott szóhoz s így kevesen hallgatták. Fölolvastott Kossuth Lajos leveleiből oly részleteket, melyekben Kossuth a királyról „rokonszevesen“ nyilatkozott. Megtámadta a korona tanácsadóit, a kik a királyt rosszul informálták a Kossuth-kérdésről és beszéde végén annyira megrege jött — valószínűleg a saját beszédétől, hogy az Irányi javaslatát el nem fogadó szavazatokat „káromlás“-nak bélyegezte, mire Péchy Tamás elnök megtette a maga csillapító figyelmeztetését. Ezután még Petrich Ferenc és Illyés Bálint beszéltek Irányi javaslatát mellett s azután a vitát holoapra halasztották.

Az ülés végén Bethlen Aurás gróf földművelési miniszter válaszlát igen behatóan Szederkényi Nándor interpellációjára a phylloxera- védelem ügyében, ismertette a kormány intézkedéseit a szénkeveg olosóbbá és hozzáférhetőbbé tétele érdekében s válaszlát a ház tudomásul vette. Legvégül Szapáry Gyula gróf miniszterelnök bejelentette, hogy ő és Szilágyi Deszö igazságügyminiszter holnap szándékoznak válszólni a kecskeméti katonai affaire tárgyában hozzájuk intézett interpellációra.

Lesz-e főrealiskolánk?

V.

Azok, a kik a miniszterium kívánatainak teljesítését ellenezik s ez által realiskolánk ügyeinek rendezését most megint meg akar-

A „Debreczeni Ellenőr“ tárcaja.

A phonograph jövője

— Egész éjjel unokáimról álmodtam — szólt a nagymama, miközben férjének kávécsészéjét teletöltö. — Pistike azt kiabálta: Nagymama éhes vagyok! — mire Károlyka rákiáltott: Te ostoba gyerek! Erre fölébredtem és soká nem bírtam elaludni; még ében is hallani véltem hangjukat!

— Nos, ha még egy pár esztendeig vársz — szólt az öreg ur, reggeli kávéját szüresítgetve, s félre téve az újságot, — nem is kell álmodni, hanem valósággal meghallgathat unokáid hangját, még ha a föld túlsó részén lesznek is.

— Ugyan ne bolondozz. Nem vagyok tréfáló kedvemben.

— Pedig igazat beszélek! Epp most olvasom az újságban, hogy a vaskanczellár, a német császár, sőt még a mi felsőleges királyunk is a legnagyobb elragadtatással nyilatkoztak Edison phonographjáról.

— Hát ahhoz mi közünk van nekünk!

— Asszony! — asszony! Hiába csak, hosszú haj — rövid ész! Hát nem látod át ennek az egyszerű eseménynek világhistoriai fontosságát?

— Ugyan — ugyan öreg! Világhistoriai fontosság!

— Persze, hogy az! Képzeld magad a gyerekszoba helyett a parlamentbe.

— No az, kivált mostanság nem igen nehéz dolog!

— Igazad van! Tehát a parlamentben

vagyunk. A gyorsíró-asztal helyén a phonograph-asztal áll. Felemelkedik egy híres szónok — tegyük fel Krausz Lajos. Megszólal. A készülékek működnek, lázas gyorsasággal forognak az apró kerekék, hogy a beszédet azonnal száz meg százezer példányban szerte küldhessék az országban. Közbekiáltások — tegyük fel Károlyi Gábor gróftól! — Feljegyeztek. Az ellenzék zuglarmáz! A szónok túldörög rajtuk, szavainak mennyőve lesujtja őket — s képzeld az egész országban megfogják hallani e dörögő hangot, — s a kellő rémületbe fognak esni.

A szónok befejezte beszédét; a jobb oldal éljenez, a baloldal püsszeg, a szélsőbal kiabál: „Hoch! Hoch!“ — S mindez rászáll az utókorra. A jövő századok történetbúvárai el fogják kérni a t. Ház archivumának „eredeti tekercseit“ — s hallani, értsd meg öregeim — hallani fogják az egész ülése lefolyását, a zajjal, közbeszóllásokkal, püsszegéssel, Hochokkal — és ásitással együtt, könyvtárak helyett tüzes phonothekek lesznek, melyben a „phonogramok“, t. i. a phonograph tekercsei őriztetnek s olvasó szobák helyett, halló-szobákban fogják a gépek visszaadni amit magukba szedtek.

— De ez még minden. A színházban premiereknél számos pador üresen áll. Csak phonographok állnak rajta. Vidéki direktorok phonographjai. Ezek haza viszik készüléküket, odabaza meghallgatják az előadást, kivesszik a publicum tetszését vagy nem tetszését — s a szerint itélik meg, hogy színterhozzák-e a darabot vagy se. Aztán meg a híres színészek és énekesek „művészetét“ a törekvő utókorra marad mintaképül a Csillag Teréz csi-

csergésén, Márkus Emilia kazagásán évszázadok múlva tognak tanulmányokat tenni Tháliának jövődi papnói.

— De még ez se minden! A vizsgálóbíró, mikor a „vizsgálati foglyot“ vallatja, egy rejtekben felállítja a phonographot — s a végtárgyaláson tisztelt vádlott ur, hivatkozhatik százszor is arra, hogy ezt, meg azt nem mondta a vizsgálóbírónak — a phonograph fülebe zugja saját szavait, saját hangját, s ha nincs rendén a szénája, akkor még a védő urnak „öröklesli terheltség“ alapján kidolgozott remek beszéde se menti meg a dutyitól.

— Aztán meg a demokratia is hatalmas támaszt fog nyerni a phonographban. Hisz módjában lesz a jövő ezred greislereinek is eldicsekedni ősei — hangjával. S nem az „ősök arcképesarnoka“, hanem az ősek hang csarnoka“ szerint fogják megítélni az embert.

— S ne feledd asszony, hogy ez új találmány egész hivatalokat fog világra kelteni. Phonogramm-könyvtárak; fő-phonogramm-tárak; titkos phonogramm-tanácsnok; phonogramm-könyvtári bizottság!

— S azt hiszed, hogy az iskolában oly kopott eszközökkel fognak oktatni, mint ma? Ugy-e tudod, hogy létezik a pillanatnyi fényképezés, mikor az embert és a tárgyakat minden helyzetben, minden mozdulatban, minlegcsékélyebb nuence-ol lefényképezik. Nohát képzeld el ezt a két találmányt egybekötve!

— A jövő ezred professora fellép a katedrára:

— Uraim, — kezdi előadását — az afrikai continens helyzetét, — mely most legkiválóbb szerepet játszik a világon, mióta

Európa a folytonos békekészülődések folytán lejártta magát — nem jellemezhetem jobban, mint hogyha önkélel vezetem Nyamnyamot, a híres kilimandarái és kongói herceget, midőn a következő, örök időkre mintaszerep beszédét tartá.

— Erre a tanterem elhomályosul, a professzor megnyom egy gombot s a híres fekete-bőrű államférfiu alakja megjelenik a fal táblán, a mint köhögéssel halad fel a szószékre, hogy a világot helyzetéről képet nyújtson, s hogy kimutassa annak szükségét, miszerint az elvadult s felbomlásnak induló Európában új gyarmatokat kell létesíteni s a „fekete“ kultúrát és erkölcsöt meghonosítani.

— S a tanítványok ezt látják, hallják s teljesen élvezik.

— Nos — kell-e ennél különb oktatás: szemléltető s hallható!

— Ne nevsz, asszony — mi már talán nem, de unokáink megérthetik!

M o r s á k.

I.

Bolygó cigány.

Mintha csak ebben az új világban semmi foglalkozást sem találna a vén cigány, Jován Tikó Péter, örökös kóborog, ödöng, csavarog az utcákon s homályos szemeknek homályán át bámulja a nagy házakat, a melyek annál óriásabbnak tűnnek föl szeméi előtt, mert a nagyméretű épületeknek mindig csak egy kis részét látják meg vaksi szeméi.

A szegény hajdonfövel, mezitláb, szo-

ják akadályozni: a maguk véleményét a miniszternek legutóbb tett nyilatkozatával is igyekeznek igazolni. Azt mondogatják, hogy ime a miniszter a múlt héten tartott egyik beszédében maga kinyilatkoztatta, hogy a reáliskolákat megszüntetnie vagy legalább átalakítani szándékozik, — ez esetben pedig — az ő vélekedésük szerint — Debreczen város szükségételenül teljesítene a költséges építkezést.

En ugy látom, hogy a gróf Csáky miniszter beszédét csak szó szerint és nem igazi értelmében fogták fel, a kik azt olvasták ki belőle, hogy a miniszter abban már kimondta a reáliskolák felett a halálos ítéletet, és e felett érzett örömlében észre sem vették a finom gúnyt azon képviselő beszédére, a ki a görög nyelv védelmére tartott beszédében a reáliskolák ellen intézett támadást is beleerősítve, a minisztert egészen érdemtelenül oly erősen megtámadta.

Ha valakinek szándékát teljes bizonyossággal nem tudjuk, annak megismeréséhez nem a szavak, hanem a tettek szolgáltatnak erősebb bizonyítékot. Es ha a miniszter tetteit megfigyeljük, arra a következtetésre kell jutnunk, hogy a mostani reáliskolákra nem a megszüntetés, hanem egészen más, és bezárásnál sokkal szebb sors vár.

Ha a miniszter csakugyan meggyőződésből mondta volna azt, hogy a reáliskolák fölöslegesek; ugyan hát miért ajánlaná fel segítségét Debreczennek, hogy ez tengődő reáliskoláját jókarba hozhassa? — miért engedte volna meg Versecznek és Beregszásznak, hogy amaz saját költségén, emez pedig részben állami költségén, polgári iskolájukat reáliskolává építen most alakítsák át? — Ha oly annyira haszontalanok és minden áron megszüntetendők azok a reáliskolák: ugyan hát miért veszi át a miniszter épen most a sümegei reáliskolát? — miért venné át Esztergomban az eddig ott városi költségén fenntartott reáliskolát miért igérné meg Egernek, hogy ott a városnak kellő hozzájárulása esetén már szeptemberben meg fogja nyitni a reáliskola első osztályát? — Hiszen Egerben is, Esztergomban is igen jó, sőt országos híré fogymnasium van. Vagy talán Egerben a 20 ezer, Esztergomban pedig a 8900 lakosnak kevés egy-egy fogymnasium és ezen a bajon akar segíteni? No jó; hát fogadjuk el ezt az okot. — De akkor aztán miként volna elégséges Debreczennek a maga 51000 lakosához egyetlenegy fogymnasium? — Hiszen kérem: Lőcse, Kassa Győr, Székesfehérvár és több kisebb város a maguk népes fogymnasiuma mellett nem tartják feleslegesnek a főreáliskolát, és szívesen hoztak és hoznak talán erejükkel felülmúló adózatot, csak hogy az állam az ő hozzájárulásukkal tartson ott fenn főreáliskolát. — Pozsonyban, Sopronban és Székely Udvarhelyben két-két fogymnasium is van, s még sem jutott eszükbe, hogy a reáliskola ott fölösleges; sőt kérve-kérték a miniszteriumtól a reáliskolát, s adnak annyi vagy legalább közel annyi segítséget az államnak, mint a mennyit mi tőlünk kér a miniszterium. Pedig Pozsonynak csak 48000, Sopronnak 23000, Székely Udvarhelynek csak 5000 lakosa van. És én azt hiszem, hogy a debreczeni polgárok legnagyobb része nagyon rossz néven venné nekem, ha én csak Székelyudvarhelyt, de még Sopront is Debreczennél bármilyen tekintetben is őrse merném hasonlítani.

No de tegyük fel hát azt, hogy a miniszter a reáliskolákat csakugyan megakarja szüntetni, és a mostani fogymnasiumok és reáliskolák helyett az ugynevezett egységes középiskolákat fogja létre hozni. Ekkor önkény merül fel ez a kérdés: „v a j j o n milyen lesz majd a miniszter által létesítendő egységes közép iskola, melynek ugy a gymnasiumot, mint a reáliskolát pártolnia, vagy jobban

rongva áll a kapitány előtt, míg barna ujjal babrálja szakállát, ajkai hangtalanul mozognak.

— Mit keresel már megint Debreczenben? — vetik föl előtte a régi kérdést.

Jován Tikó Péter, husz év óta mindig Derecskét igyekszik, utközben azonban mindig itt reked és soha nem éri el Derecskét.

— Kit keresel Derecskén?

A rángatózó ajkak husz év óta sokszor elmondták ezt, Lehet, hogy hazugság; lehet, hogy igaz, mindenesetre nagyon furcsa.

— Az Csakó Marist akarnám már hazahozni... Vak is, sánta is, régóta hitgettem már, ne vádoljon, hogy bolondá akarom tenni, azért, hogy megverte az Isten.

Ezen szép szándék kivételében Jován Tikó Pétert megakályozza a rendőrség Tizenegy napig fog ülni a tömlőcseben a javithatatlan csavargó, ezután haza toloncolják.

A vén cigány zugolódás nélkül szokta leülni a tizezennégy napokat, belegyökeredett a hiedelem kirihathatatlannal, hogy ő neki tőlyton Derecskére kell mennie, mert ott várja őt Csakó Maris, akinek lelke ennek-előtte husz évvel egyenesen Derecskéről, szállt föl a magaságha.

II.

S z e g é y, „de“ b e c s ü l e t e s.

Életrajzok elején gyakran lehet olvasni e mondatot: Szülei szegények, de becsületesek valának.

Akik nem ismerik, nem értik az életet: föl nem foghatják e mondat mély értelmét.

mondva helyettesíteni kell? — Bizvást merem állítani, hogy az a sokat emlegetett, de most még csak gondolatban élő, sőt most még gondolatban is homályosan kivethető egységes közép iskola, nem a gymnasiumhoz, hanem bizonyosan a reáliskolához fog inkább hasonlítani. A józan ész okoskodása szerint ugyanis a miniszter egész eljárásából csak ezt lehet következtetni. Ennek bizonyítása végett azt hiszem, hogy elég volna a fentebb említett példákra hivatkoznom; de hogy magamat még világosabban megértessem, egy igen egyszerű köznapi példára hivatkozom.

Kérem, a miniszter most tökéletesen azon helyzetben van, mint az olyan gazda, kinek egymás mellett két háza van, t. i. egy régi roskadozó és egy új, s e kettőt egy egységes épülettel akarja összekötni. Ugyan kérem, mit tetszik gondolni, melyiket rontja le, vagy kezdi átalakítani: az újat vagy a régit? — Minden józan eszű ember azt fogja mondani, hogy az újat meghagyja, és lerombolva újra építi, vagy legalább megbontván az újhoz alakítja a régit.

Nos kérem épen ezt teszi most a miniszter. A gymnasiumok régi épületét kezdi megbontani az által, hogy belőlük egy fölösleges és haszontalan fal-részt, a görögnyelv tanítását ki akarja küszöbölni. Maga a miniszter mondja, hogy ezen intézkedést szükségesnek látta, mert ez a gymnasium növendékeit a reáliskolák tanulóihoz közelebb hozza a szükséges középiskola útját egyengeti. — Nos, kérem a miniszter ezen intézkedéseiből lehet-e azt következtetni, hogy a reáliskolák rosszak és lerombolandók? — En megfordítva, azt következtetem, hogy a miniszter épen a gymnasiumokat tartja hibásabbnak, és átalakítandóknak. En azt hiszem, hogy ezek megértése után fölösleges tovább bizonygatnom, hogy a miniszter által emlegetett és tervezett egységes középiskola inkább reáliskola lesz és nem gymnasium.

Mi reánk, debreczeniekre vonatkozólag mi következik ebből? vajjon az-e, hogy egy már megbontott és később talán csaknem egészen lebontandó épületbe építsünk be egy bizonyos összeget? vagy az, hogy egy jóakaróknak segítségével a magunk elhanyagolt intézetét hozzuk jókarba? En azt hiszem, ezen kérdésekre nekem nem is kell választ adnom, mert hiszen a helyes választ mindenki önmaga el fogja találni.

Különbösen is éppen alkalmas időben állanak elő javaslatukkal azok, a kik azt akarják indítványozni, hogy ne adjuk meg a miniszter kívánását (vagy talán még helyesebben mondva), ne fogadjuk el a miniszter ajánlatát, — éppen jőkor, most, mikor a kir. tábla és a vasuti üzemeltetés megamagat; de azért nem tartottak méltónak arra, hogy bizalmukkal a polgárok megtisztelték volna. Nem panaszként hozom ezt fel, mert számosan vannak mások is olyanok, kik nálam több érdemet szereztek arra, s még sem jutottak be ama tisztelt testületbe. Eljárásom igazolására ezt is jónak láttam elmondani.

Mint hogy a városi közgyűlésben nem tehettem, kénytelen voltam a magam véleményét itt e hírlap hasábjain, tehát még a városi közgyűlésnél is nyilvánosabb helyen, mondani el.

En feltettem ezen nagyfontosságú kérdést: „L e s z - e f ő r e á l i s k o l á n k ?“ — A választ nem én vagyok, hanem a városi közgyűlés van jogosítva megadni. — En erősen hiszem, hogy a városi közgyűlés tagjainak többsége városunk anyagi és szellemi fejlődésének ügyét szívvel-szelvével, igazi meggyőződéssel fogja mondani:

„H o g y n e l e n n e ? — h i s z e n a k a r j u k , h o g y l e g y e n f ő r e á l i s k o l á n k !“

Fazekas Sándor.

Napi hírek.

— Kinevezések. Tatai Ferencz törvénytudományi aljegyző kinevezetett a debreczeni kir. törvénytudományi jegyzővé. — Deák Ferencz városi papdíjas a budapesti kir. táblához járulókra nevezetett ki.

— Emléktábla Fényes Eleknek. Magyarország legelső statisztikusának Fényes Elek szülőházát a biharmegyei Csokalyban még ez évben emléktáblával látták el. Kelti Károly az ország. statisztikai hivatal igazgatója, melynek eső vezetője 1848-ban Fényes Elek volt — a hivatalban s akadémiákban gyűjtést rendezett. Csokalyban Noszlopy Gyula földbirtokos elnöksége aatt bizottság alakult az emléktábla ünnepies leleplezése végett.

— Dogály Gusztávról, a kinek meggyilkoltatása országos izgalmat keltet, sok érdekes adomát, jellemző adatot hallott helyszínen kiküldött tudósítók s ezek után alkotta meg azt a találó kis képet, melyet a boldogult öreg urról hettől számunk közölt. — Az öreg ur mindenképpen szigorú konservatív volt az 1848 előtti időkben, a ki nehezen tudott beletörődni a liberális eszmék légkörébe; de azért sohasem opponált azok ellen, sem országgyűlésen, sem Szabolcsvármegye székházában, még csak saját falujában sem, legfeljebb az öreg Tóth János községyi jegyző társaságában, bodor füstököt ergetve, elégtikus hangon magasztalta a 48 előtti régi jó idöket, a mikor „édes apja kutyája is nagyobb ur volt, mint ő most? Mikor adót

fiát, ha történetesen nem református vallásu, még 40 írt tandíj fizetése után is csak akkor veszik fel a gymnasiumba, ha marad számára hely.

Tudom ugyan, hogy a miniszterium az ily kéréseket nem fogja teljesíteni, hanem a helyett majd a közlekedési és igazságügyi miniszterek egyetértőleg arra fogják felkérni a közoktatásügyi minisztert, hogy a városi közönséget szorítsa rá olyan intézmények létesítésére, melyeket Sopron, Arad, Székesfehérvár már régen, ezelőtt 20 évvel létesítettek, tehát jóval korábban, mintsem királyi tábla vagy vasuti üzemeltetésért versenyre keltek. Lehet, hogy a reáliskola és a miniszteri kívánatok megajánlásának ellenzői éppen ezen felszólítást várják nehezen, ugy okoskodván, hogy akkor legalább majd a fővárosi újságok is emlegetik Debreczen nevét.

En ugyan bizom abban, hogy nem engedjük ennyire jutni a dolgot. Bizom az ügy tárgyalására hivatott vegyes bizottságnak s azután a városi közgyűlésnek józan belátásában és erősen hiszem, hogy mindakettő oly határozatot hozand, miszerint az ily szövegben sohasem fog városunkon megtörténni.

A szives olvasó most már méltán azt kérdezheti tőlem, hogy hát miért fásztottam ezen hosszú cikknek olvasásával, s miért tettem túrelmét próbára, ha bizom abban, hogy az iskola ügye kedvező megoldást fog nyerni. Megmondom az okát.

Mikor a miniszteri leirat május hó 7-én megérkezett, a benne kifejezett kívánalmak — ugy szólván — mindenkit megleptek. A miniszteri kívánatnak teljesítését akkor, az első meglepetés hatása alatt csaknem mindenki lehetetlennek tartotta. Ha a köztisztviselők és a közgyűlés bizottság tagjai között kerültek olyanok, kik kellő tájékozódás hiányában a miniszterium követeléseinek fenakadtak, s azokat megtagadandónak vélték: azon nem csudálkozom, mert hiszen ők tanügyi kérdésekkel hivatászerűleg nem foglalkozván, az ily speciális kérdések megfejtesében nekik nem könnyű eligazodniok. De voltak ám még maguk a tanárok közt is, a kik eleintén ily okoskodtak

Ily körülmények között én hivatalos kötelességemnek tartottam, hogy mindenkinek kellő tájékozódást nyújtsam s minden felmerülő kérdést megvilágosítsam, vagy kérelmet eloszlatni igyekezzem. Igen, de miként tegyem? En a közgyűlésnek, a hol az ügy végleges elintézésre kerül, tevékeny részt nem vehetek, az ügyhöz, melynek felvilágosítására talán legtöbb adattal szolgálhatnék hozzá nem szólhatok, mert a közgyűlési bizottság tagja nem vagyok. Tizenöt éve már, mióta e városban egy nagy fontosságú ügy szolgálatában állok; nyolcz éve mióta mint városi reáliskolai tanár a város tisztviselőjeként tekintetem magamat; de azért nem tartottak méltónak arra, hogy bizalmukkal a polgárok megtisztelték volna. Nem panaszként hozom ezt fel, mert számosan vannak mások is olyanok, kik nálam több érdemet szereztek arra, s még sem jutottak be ama tisztelt testületbe. Eljárásom igazolására ezt is jónak láttam elmondani.

Mint hogy a városi közgyűlésben nem tehettem, kénytelen voltam a magam véleményét itt e hírlap hasábjain, tehát még a városi közgyűlésnél is nyilvánosabb helyen, mondani el.

En feltettem ezen nagyfontosságú kérdést: „L e s z - e f ő r e á l i s k o l á n k ?“ — A választ nem én vagyok, hanem a városi közgyűlés van jogosítva megadni. — En erősen hiszem, hogy a városi közgyűlés tagjainak többsége városunk anyagi és szellemi fejlődésének ügyét szívvel-szelvével, igazi meggyőződéssel fogja mondani:

„H o g y n e l e n n e ? — h i s z e n a k a r j u k , h o g y l e g y e n f ő r e á l i s k o l á n k !“

Fazekas Sándor.

Napi hírek.

— Kinevezések. Tatai Ferencz törvénytudományi aljegyző kinevezetett a debreczeni kir. törvénytudományi jegyzővé. — Deák Ferencz városi papdíjas a budapesti kir. táblához járulókra nevezetett ki.

— Emléktábla Fényes Eleknek. Magyarország legelső statisztikusának Fényes Elek szülőházát a biharmegyei Csokalyban még ez évben emléktáblával látták el. Kelti Károly az ország. statisztikai hivatal igazgatója, melynek eső vezetője 1848-ban Fényes Elek volt — a hivatalban s akadémiákban gyűjtést rendezett. Csokalyban Noszlopy Gyula földbirtokos elnöksége aatt bizottság alakult az emléktábla ünnepies leleplezése végett.

— Dogály Gusztávról, a kinek meggyilkoltatása országos izgalmat keltet, sok érdekes adomát, jellemző adatot hallott helyszínen kiküldött tudósítók s ezek után alkotta meg azt a találó kis képet, melyet a boldogult öreg urról hettől számunk közölt. — Az öreg ur mindenképpen szigorú konservatív volt az 1848 előtti időkben, a ki nehezen tudott beletörődni a liberális eszmék légkörébe; de azért sohasem opponált azok ellen, sem országgyűlésen, sem Szabolcsvármegye székházában, még csak saját falujában sem, legfeljebb az öreg Tóth János községyi jegyző társaságában, bodor füstököt ergetve, elégtikus hangon magasztalta a 48 előtti régi jó idöket, a mikor „édes apja kutyája is nagyobb ur volt, mint ő most? Mikor adót

kellett fizetnie, mindig zsörtölődött s azt tartotta, hogy az nem igazság. Nemes emberrel subsidiumot fizetessenek és ne adót. De azért mindig egy évvel előre kifizette egész évi adóját. Gonosz nyelvek szerint azért, mert 4% kamatot fizetett neki utána az állam. — Nagy ur volt és gazdag ember, a kit, mivel szép kiterjedésű dominiuma volt, s mivel mindig bőven állott nála a pénz, nem ugy mint sok más urnál a környéken, „bűdi nábobnak“ is nevezték; de azért senki nem mondhatta róla, hogy gögős, aristokratikus. Legutolsó cselédjéhez is nyájas, leereszkedő és jó szívű volt a vénségénél fogva feljogosítottnak érezte magát arra, hogy urat, parasztot, gazdagot, szegényt tegezzen; kivételt csupán az orvosokra és ügyvédekre nézve tett, a kiket megurazott. — De ő sem igényelte a nagyságos czimet; cselédjével is „tekintetes urnak“ czimette magát s sokszor gonyolva gazdag, előkelő állásokat elfoglalt utyafiait a „nagyságos“ titulusért. — A zsidóval szemben már nagyon elfogult volt; talán sohasem látták mérgeesebbnek, mint az emancipáció kimondásakor. — Számos erényei mellett talán ez volt legnagyobb gyöngyéje a különben nagyműveltségű öreg urnak. — Egyszer birtokos szomszédja gr. Dessewffy Aurél meglátogatta. — Emelkedik a buza ára, mondja az öreg ur. — Honnan tudja bátyám? — Nagyonsokszor utat a Bodri kutyán. A Bodri kutyája volt ugyanis az öreg ur barometereje, a mely neki a gabonátzsdé árának ingadozását jelezte, a mennyiben a Bodri ugy volt dressirozva, hogy csak a zsidókat ugassa meg. Ekkor tájban tehát sok izraelita vallásu buzakereskedő és szenzál fordult meg a Dogályi kurián buzára alkudozni. — Azt már elmondottuk, hogy az öreg ur tultakaros volt. — Bizonyos, hogy megtudta becsülni a pénzértékét; talán annyival inkább mert tapasztalta, mily nehéz 200,000 írt. örökölt adósságot kifizetni még egy 4000 holdas birtok jövedelméből is, kivált mikor az a birtok a 60 as évekeig nagy részben árvíz járt föld volt. Bz ezres bankotátak különös passzióval gyűjtögette. — A büdszentmihályi népbanknál, a hol legnagyobb részvényes és betevő volt, kikötötte, hogy minden ezrest nála váltassanak be. De valahányszor hozzá vittek fölvaltani egy ezrest elébb mindig kiduzzogta magát, minek alkalmatlankodnak nála. Elzárkozott, bizalmatlan természetű volt, még legközelebbi rokonaival szemben is; holott azokat nagyon szeretete s maga családot nem alapítván (pedig egyszer egy dna hozományu Rohonczy-leány hozzáment volna feleségül), testvérei gyermekeinek élt és gyűjtötte a vagyont. — Mikor utolsó nővére is elhunyt egy veszedelmes műtét alatt s ő gyöngült, öregedett, rábirta unokahuga férjét, Kornis Ferenczet, hogy mondjon le a törvénytudományi elnökségről s vegye át a gazdaság vezetését. Kornis Ferencz ráállt s azóta együtt lakott az öreg ural. — Jó szívű bizonyítja az az imádászerű szeretet, a melyet atyja, de különösen édes anyja emléke iránt viseltett. Ha valamit ki akartak nála vinni, ha jótékonyaságot akartak vele gyakoroltatni (a mi mindig sikerrel történt), csak édes anyja emléké kellett felidézni előtte s ez a hatalmas természetű férfiú könyekre fakadt s elrészkenyvedve, tárczához nyulva mondogta: no hát jól van. Vele egy régi szabásu, antik jellemű, igazi tábla bíró nyugt el, családjának utolsó férfi sarja, akinek még arczképe sem maradhat meg. Mert csak egyetlen egyszer festette le magát nagy rá beszélésre; de meghagyta, hogy ezt az arczképet is tegyék vele sirba. — Halála után ne bámúlja senki az ő szép öreg arczát, hosszú hófehér szakállát, domboru mellett, a melyre nagyon büszke és nagyon hiu volt. — s.

— Tornaegyletünk t. évi Junius hó 7-én tartandó majálisára és évi nyilvános versenyére a meghívók már szét küldettek. Mind azok, kik tévedésből, vagy esetleges postakezelési hibák miatt meghívót nem kaptak, azonban arra igényt tartanak, Király Gyula polgármesteri titkár urul a városokhoz jelentkezni sziveskedjenek. Ugyanitt a meghívók pótlásául a tisztelt közönség tudomására hozzuk, hogy a mulatságra családjegyek szintén kaphatók 3 írtért. s hogy egy család minden tagja beléphet. — Együttünk mulatsága iránt különösen a tánczolni szerető közönség érdeklődik, mert itt épenugy mint a legközelebbi kiválóan sikerült deák majálison — a főiskolai ifjúság kezei a tánczoló hadsereg zömét és ha hozzáveszük, hogy ez erős hadosztály fiatalasága mellett a tornászatan megedezett aczélimokkal is rendelkezik, kétségtelennek látszik előttünk, hogy a tornaegylet ez alkalommal is diadalra fogja vezetői zászlóját. Dr. Orbán József titkár.

— Uj vasuti menetrend. A magyar é. k. vasut közhírré teszi, hogy f. é. junius 1-én új menetrend lépend életbe, mely a jelenlegi-ektől eltér: A D e r e z e n - k i r á l y h á z a - m - s z i g e t i, továbbá a bátyu- királyházi vonalon mindkét irányban egy-egy új vonat fog inditani továbbá a jelenleg Kisvárdá és Nyiregyháza között közlekedő omnibusvonat kísérletkép Csapig fog kiterjesztetni Az előbb említett vonatok létesítendik a m. kir. államvasutakon Budapesttől — Püspök-Ladányon át Debreczenig és viszont közlekedő gyorsvonatoknak, valamint a szerencsés-bátyu vonalon közlekedő saját gyors vonatának folytatását. Az ezen vonatok életbeléptetésével elérendő az a következő: a) összekötetni a debreczeni királyházi vonalok mentén fekvő állomásokat a saját, illetőleg a m. kir. államvasutak gyorsvonataival, b) a debreczeni királyházi vonal helyi forgalmának újabb lendületét adni az-

által, mint való k másod király zött: tava ba leh irányb Sziksz g i t veteti 39-dik esküv merős egyse jesztel resztel gek t mellet üreg urnak. — Egyszer birtokos szomszédja gr. Dessewffy Aurél meglátogatta. — Emelkedik a buza ára, mondja az öreg ur. — Honnan tudja bátyám? — Nagyonsokszor utat a Bodri kutyán. A Bodri kutyája volt ugyanis az öreg ur barometereje, a mely neki a gabonátzsdé árának ingadozását jelezte, a mennyiben a Bodri ugy volt dressirozva, hogy csak a zsidókat ugassa meg. Ekkor tájban tehát sok izraelita vallásu buzakereskedő és szenzál fordult meg a Dogályi kurián buzára alkudozni. — Azt már elmondottuk, hogy az öreg ur tultakaros volt. — Bizonyos, hogy megtudta becsülni a pénzértékét; talán annyival inkább mert tapasztalta, mily nehéz 200,000 írt. örökölt adósságot kifizetni még egy 4000 holdas birtok jövedelméből is, kivált mikor az a birtok a 60 as évekeig nagy részben árvíz járt föld volt. Bz ezres bankotátak különös passzióval gyűjtögette. — A büdszentmihályi népbanknál, a hol legnagyobb részvényes és betevő volt, kikötötte, hogy minden ezrest nála váltassanak be. De valahányszor hozzá vittek fölvaltani egy ezrest elébb mindig kiduzzogta magát, minek alkalmatlankodnak nála. Elzárkozott, bizalmatlan természetű volt, még legközelebbi rokonaival szemben is; holott azokat nagyon szeretete s maga családot nem alapítván (pedig egyszer egy dna hozományu Rohonczy-leány hozzáment volna feleségül), testvérei gyermekeinek élt és gyűjtötte a vagyont. — Mikor utolsó nővére is elhunyt egy veszedelmes műtét alatt s ő gyöngült, öregedett, rábirta unokahuga férjét, Kornis Ferenczet, hogy mondjon le a törvénytudományi elnökségről s vegye át a gazdaság vezetését. Kornis Ferencz ráállt s azóta együtt lakott az öreg ural. — Jó szívű bizonyítja az az imádászerű szeretet, a melyet atyja, de különösen édes anyja emléke iránt viseltett. Ha valamit ki akartak nála vinni, ha jótékonyaságot akartak vele gyakoroltatni (a mi mindig sikerrel történt), csak édes anyja emléké kellett felidézni előtte s ez a hatalmas természetű férfiú könyekre fakadt s elrészkenyvedve, tárczához nyulva mondogta: no hát jól van. Vele egy régi szabásu, antik jellemű, igazi tábla bíró nyugt el, családjának utolsó férfi sarja, akinek még arczképe sem maradhat meg. Mert csak egyetlen egyszer festette le magát nagy rá beszélésre; de meghagyta, hogy ezt az arczképet is tegyék vele sirba. — Halála után ne bámúlja senki az ő szép öreg arczát, hosszú hófehér szakállát, domboru mellett, a melyre nagyon büszke és nagyon hiu volt. — s.

— Tornaegyletünk t. évi Junius hó 7-én tartandó majálisára és évi nyilvános versenyére a meghívók már szét küldettek. Mind azok, kik tévedésből, vagy esetleges postakezelési hibák miatt meghívót nem kaptak, azonban arra igényt tartanak, Király Gyula polgármesteri titkár urul a városokhoz jelentkezni sziveskedjenek. Ugyanitt a meghívók pótlásául a tisztelt közönség tudomására hozzuk, hogy a mulatságra családjegyek szintén kaphatók 3 írtért. s hogy egy család minden tagja beléphet. — Együttünk mulatsága iránt különösen a tánczolni szerető közönség érdeklődik, mert itt épenugy mint a legközelebbi kiválóan sikerült deák majálison — a főiskolai ifjúság kezei a tánczoló hadsereg zömét és ha hozzáveszük, hogy ez erős hadosztály fiatalasága mellett a tornászatan megedezett aczélimokkal is rendelkezik, kétségtelennek látszik előttünk, hogy a tornaegylet ez alkalommal is diadalra fogja vezetői zászlóját. Dr. Orbán József titkár.

— Uj vasuti menetrend. A magyar é. k. vasut közhírré teszi, hogy f. é. junius 1-én új menetrend lépend életbe, mely a jelenlegi-ektől eltér: A D e r e z e n - k i r á l y h á z a - m - s z i g e t i, továbbá a bátyu- királyházi vonalon mindkét irányban egy-egy új vonat fog inditani továbbá a jelenleg Kisvárdá és Nyiregyháza között közlekedő omnibusvonat kísérletkép Csapig fog kiterjesztetni Az előbb említett vonatok létesítendik a m. kir. államvasutakon Budapesttől — Püspök-Ladányon át Debreczenig és viszont közlekedő gyorsvonatoknak, valamint a szerencsés-bátyu vonalon közlekedő saját gyors vonatának folytatását. Az ezen vonatok életbeléptetésével elérendő az a következő: a) összekötetni a debreczeni királyházi vonalok mentén fekvő állomásokat a saját, illetőleg a m. kir. államvasutak gyorsvonataival, b) a debreczeni királyházi vonal helyi forgalmának újabb lendületét adni az-

által, hogy reggel lehesse N. Károlyba valamint Debreczenbe eljutni és idegen helyen való költséges éjjelzés nélkül még az nap délután vagy este visszatérni; c) naponként egy második összeköttetést létesíteni a szerencsés királyházi és debreczen-királyházi vonalak között; d) módot teremteni arra, hogy pl. Kaszától, S. A. - Ujhelytől este Királyházán átutazva másnap reggel pl. Szatmárra, N. Károlyba lehessen jutni; hasonlóképen az ellenkező irányban is.

Esküvő. A szerencsétlen üggyilkos Szikszay István kedves szép leányát Margit kisasszonyt a jövő hó első napjaiban vezető oltárhoz vőlegénye Wolff cs. és kir. 39-dik gyalog ezredbeli főhadnagy. Es ez esküvő, mely bizonyos a jóbarátok és ismerősök nagy érdeklődése mellett fog folyni, egyszerre véget vet mindazon lelketlenül terjesztett mendemondáknak, pletykáknak, híreszteléseknek melyek olyan szerencsétlenségek alkalmából, mint a minő a közrészvét mellett eltemetett Szikszay üggyilkossága volt, gomba módra szoktak teremni. Az ily híresztelések csak vén asszonyok boszorkányokat és lidérceket kergető ajkain teremhetnek meg, de az intelligens művelt lelkű emberek előtt nem csak hitre nem találnak, de kétségtelenül undorral utasítottak vissza. A fiatal párt a legforróbb szerelem vezető oltár elé, s velük együtt minden nemes érzelmű ember szívből kíván nekik olyan zavartalan igaz, boldogságot, mely az édes apa elvesztésével okozott mély sebet is beghegessze.

Szintársulatunk operette személyzete a pünkösdi két ünnepre Nagy-Károlyba a rándulát s ott Serédi Sarollával a czimszerepekben, elősdija Pepitát s Naut.

A diák majálisa — az általunk tegnap közlötökön kívül — felülizetett még Sas s Béla helyb. tanár ur 1 forintot.

Kertmegnyitás. Pattermann Ferencz előnyösen ismert vendéglőnk ma este fogja nyári kertjét a 39-ik házi ezredünk zenekarának közreműködésével megnyitni. Pattermann oly eleganciával, kényelemmel rendezte be nyári helyiségét, hogy ott a legelőkelőbb családok is megjelenhetnek. Kertje ezental egész nap a nagy közönség rendelkezésére áll és különösen délelőtt és este igen kellemes az ott időzés. Kifűző konyhája, jó borai pedig már régóta ismeretesek nemcsak városunkban, hanem a vidéken is.

A phonográf csak pár napig látható a „Bika” szálló kisebbik éttermében d. e. 9—12, d. n. 3—8 óráig. Ennél csodálatosabb találmányt még nem mutogattak Debreczenben.

Gazdasszonyok figyelmébe. A pünkösdi ünnep közeledése alkalmából a tejcsarnok tulajdonosa arra kéri a gazdasszonyokat, hogy szíveskedjenek lehetőleg előre is bejelenteni, hogy a héten mely napon mennyi kárpátit vajra lesz szükségük, mert a kitűnő kárpátit vaj oly óriási keresletnek örvend, hogy az érkező mennyiség mindennap kevésnek bizonyul s így előre intézkedni kell az iránt, hogy pünkösdre mily mennyiség küldessék. Így aztán senki sem maradna vaj nélkül. **A tejcsarnok bárha még mindig küzdenie kell a kezdeti nehézségeivel, kielégíti a közönség tejbeli szükségletét, s igényeit. Különösen a reggeliző és délután uzsonnázó társaságok látogatják nagy előszeretettel, s a délutáni órákban a legintelligensebb hölgyközönség is szívesen eltanyáztat a tejcsarnok előtti téren zöld tujákkal és leanderekkel bekerített csinos barátságos kis téren.**

Veszett kutya futkosott tegnap délután a Darabos-utczán, de szerencsére nem mart meg senkit, s egy eleje került kis leányknak sem történt az ijedségnél egyéb baja, mert még idejében befutott előle egy házba. Rendőrnök híre sem volt. — Nem is bolond, hogy odamenjen, mondta erre a collegium egyik alakjában kedélyesen pipázgató vén diák.

A nagyhatvan-utczai helyi vasút f. hó 23-án, mert ekkor tartja meg a Nyulason a honvédségi csapatszemlélt József főherczeg ő fensége, már reggeli 7 óratól, rövid időközben fog közlekedni, hogy a közönségnek elég alkalma legyen a csapatszemle megtekintésére.

Megcsipett tolvajok. Tegnap kísérték be két jó modarat s II-ik kerületi kapitánysághoz. Az egyik a „Kis Bika” csaposa, a másik ugyanannak étszertisztítója volt, akik ezen főfoglalkozásaikon felül még sportszereleg üzték a főpinczér zárt asztalfőjöknek felnyitogatását is, s abból apródonként aprópénzben mintegy tíz forintot ellopkodtak.

A Vilmos Lajos orfeumába újabban egy nagyon hasznavehető komikus érkezett, aki kaczagtatóan ad elő egyet s mászt. Jó a zsidó gavallér terezett is. — Csak a hölgyek nem nagyon hódítók. Pedig hát a hüvös estékeu nem ártana egy kicsit jobban felmelegíteni a publikumot.

Hajdu Bözörményből írják nekünk, hogy az ottani ügyvédi kar, s kir. közjegyző azon alkalomból, hogy a debreczeni kir. tszék elnöke hivatalos ügyben pár napig ott időzött f. hó 16-án a törvényszék elnökének tiszteletere a Casinó termeiben társas estélyt rendezett. A társas estélyen a kir. törvényszék elnöke ngs. Jelenffy Kornél ur, a bírói kar,

a bíróság fogalmazó személyzete s számos meghívott vendég vett részt. Felköszöntök mondottak a jelenlevő törvényszéki elnökért Somossy Béla országgyűlési képviselő, a törvényszék elnöke az ügyvédi karért, Somossy Béla Potorán István járásbíróra, Ső-ágó Gábor ügyvéd Deák Ferencz albiróra, Galántfy Lajos kir. közjegyző a bözörményi kir. járásbíróra, Dr. Losonczy Almos szintén az ügyvédi karra. S ezenkívül többen. Az estély vidám hangulatban Kis Lajos zenéje mellett az éjjeli órák után ért véget.

Debreczen város mnlt évi zártszámadása. — Debreczen szab. kir. város házi pénztárának 1889. évi zártszámadása kedvező képet nyújt, a mennyiben a rendes költségvetés kerete pontosan betartott; az előirányzott 32 ezer forintnyi hiánya a rendkívüli költségvetés címén szereplő, az előirányzott összegket negyed milliókkal meghaladó bevételek és kiadások közötti kedvező különbség által nem csak fedezve van, hanem a végeredményben harmadfelezer forint pénztári felesleg mutatkozik. — A zártszámadából a város jövedelmeinek fokozatos emelkedése is kitűnik; a mennyiben míg az 1888. évi zártszámadás szerint a házi pénztár összes jövedelmei néhány ezer forinttal alul maradtak az egy millió százezeren, a mult évben már közel egy millió százötvenezer frtra emelkedtek, oly összeg, a melyet idáig még nem mutathat fel házi pénztár. Azonban a kiadások is ugyanilyen arányban szaporodtak. **A zártszámadás részletei a következők:** (krajczárok elhagyva.)

I. Bevételek.

A) Rendes költségvetés.

	Valóságos eredmény	Az előirányzottnál több vagy kevesebb
Pénztári maradv. 1888-ról.	2704	— 1623
Sámsoni birtok	4366	
Szováti birtok	46289	
Szántók, kaszálók	115151	—10993
Legelő	18909	—52860
Ménes	2397	
Erdőgazdaság	172244	+33339
Városi épületek	51219	+ 7283
Cserép, téglagyárt.	34559	—10480
Könyvnyomda	17619	
Fuvarozás	426	
Regálé	121970	+ 4212
Vásárvám s piaci jövedelem	71398	+20898
Cselekvőtőkék kamatai	63616	
Fizetések, hivatali szükségletek	6536	
Egyházak, iskolák	7222	
Helyrendőri intézmények	11424	
Színház	—	
Vegyes bevételek	3088	+ 2824
Árvaszék	—	— 3800
Katona szállásolás	9625	
Közkórház	25261	+10601
Összesen	782952 (+82147. —81259)	

B) Rendkívüli költségvetés.

	217952	+214952
átmeneti	64896	+ 64896
Rendes és rendkívüli bevételek	1,457,804	(+360,715)
Levonva a bevételi többlet	—326008	
Valóságos bevételi többlet	— 34707	
Levonva az 1889 évi költségvetési hiányt	— 32249	
Pénztári maradvány 1889 végén	— 2457	

II. Kiadások.

A) Rendes költségvetés.

	Valóságos eredmény	Az előirányzottnál több vagy kevesebb
Sámsoni birtok	1705	
Szováti birtok	13864	
Szántók, kaszálók	32045	— 9082
Legelők	46215	— 3950
Erdőkezelés	130926	
Ménes	10752	
Városi épületek	19980	
Cserép, téglagyárt.	26898	
Könyvnyomda	21337	+ 2171
Fuvarozás	9615	— 3724
Regálé	23551	
Vásárvám és piac	38017	+17917
Szenv. tőkék kam.	108186	
Fizetések s hivatali szükségletek	145651	— 4427
Egyházak, iskolák, intézetek	52267	
Helyrendőri intézm.	47516	+ 3287
Színház	6558	
Vegyes kiadások	3108	
Arvaszék	12156	
Katonaszállásolás	7055	
Közkórház	22639	— 2579
Összesen:	780050 (—28687. +27879)	

B) Rendkívüli kiadások.

	286470	+250014
átmenetiek	70896	+ 70896
Rendes és rendkívüli kiadások	1,143,322	+326,816
összege:		
Megjegyezzük, hogy a valóságos eredmény és az előirányzat tételei közötti különbségeket csak a nagyobb összegeknél tüntettük ki.		

A zártszámadás külön rovatban kimutatja az 1888-ik évről való hátralékok címén 1889-ben befolyt összegeket is, a melyek a rendes bevételek rovatában 79837 forinttal szerepelnek.

Aradon, mint már említettük, augusztus 2-án nyitja meg Baross Gábor kereskedelmi miniszter az „Alföldi és délmagyarországi — általános kiállítás”-t, melyet Aradváros és megye védnöksége allatt a két törvényhatóság, az ipartestület, kereskedelmi kamara és gazdasági egyesület kiküldöttéiből alakult bizottság rendez az aradi és temesvári kereskedelmi és iparkamarák területének bevonásával. A kiállítás külön e célra emelt épületekben lesz elhelyezve s egyikül ígérkezik a nagyobb regionális kiállításoknak. Lesz iparszarnoka, mezőgazdasági, gépeszarnoka, borászati, erdészeti, méhészeti pavillonja stb. Összesen tizenhét épületből fog állani a kiállítás telepe, melyet villamos fényvel világítunk meg esténként. Allatképzésére lövészversenyyel és állatvásárral lesz összekapcsolva. Borképzésére a filokszera által vesélyeztetett hírneves aradhagyajjai borok gazdag gyűjteménye mutatják be. Lesz régészeti és művészeti tárgyak és szabadságharczi ereklyék kiállítása is. Ez utóbbi az egész országra kiterjed. A kiállítás iránt nagy érdeklődés mutatkozik s az előjelek után itélve igen sikerült lesz az. A kiállítással kapcsolatban sorsjáték is rendeztetik, melynek 50 kros sorjegyével 300 arany értékű nyeremény s azonfelül sok értékes tárgyból álló nyeremény érhető el. A kiállítás alatt lesz az ipartestületek, a kereskedő ifjak országos kongresszusa, a méhészek nagygyűlése, nagy lövészverseny, kéreklpárverseny, tornaünnepély, a gazdatisztek orsz. gyűlése és az aradi tizenhárom vértanu szobrának leleplezése. Az a közönség, mely az idén a nyári szünidőt belföldi utazásra szánja, helyesen teszi, ha a maros-parci szép várost keresi fel, mely nagyvárosias jellegű négy falu között, mely már történelmi nevezetességű multja miatt is érdemes arra, hogy minden magyar ember megismerje és rokonszenvenzezen vele.

Városi közgyűlés.

Debreczen Máj. 21.

A mai rendkívüli közgyűlésnek két tárgya volt; mindegyik egy-egy nagy fontosságú intézménynek Debreczenben leendő elhelyezéseivel áll szoros kapcsolatban s mindegyik jelentékeny áldozatot igényel a várostól; de a közgyűlés egyhangulag szavazta meg az idevonatkozó tanácsai javaslatokat.

Vasuti üzletvezetőség.

Első tárgya volt a közgyűlésnek a tanács azon előterjesztése, hogy az esetben, ha a vasuti üzletvezetőség ide helyeztetik, helyiségei házbéréibe a város évi 3000 frtal járuljon. — A polgármester ur, e célra 6100 frtért már ki is bérlette az üzletvezetőség számára a „Hungária” épület első és második emeletét.

Az előterjesztéshez Kis s Albert szólott. — Azon kezdett, hogy a városi közgyűlés csak az utóbbi év alatt is annyi mindenféle új terhet vállalt magára, hogy ma alig van néhány tagja, a ki megtudná mondani, hány százezer forintot szavazott már meg. Ime most egy újabb teherrel állunk szemben, mely 10 év alatt 30000 frtra megy. — Ő elismeri az üzletvezetőségnek Debreczenre név fontosságát; de ugy tartja, hogy vannak égetőbb hiányok, melyeknél azt a 30000 frtot hasznosabban lehetne és sürgetőbb kellenne befektetni. — Mikor egy ilyen újabb kötelezettség elvállalásáról van szó nagyon megfontolandó, honnan fog az fedezetni. Az kétségtelen, hogy Debreczen város kap kölcsönt, akárhány milliót; de azt vissza kell fizetni. Honnan? ez iránt kell gondoskodni s tisztába jönni már egyszer a fedezetről. — Kéri, hogy az építkezésekre megszavazott költségek kimutatását s a fedezet iránti javaslatot a tanács minél előbb — a mint ez már ígérve volt — terjessze közgyűlés elé. — Ohajtja az üzletvezetőségnek Debreczenben elhelyezését; de nem érti mily joggal lép fel a kormány ezen inkább üzleti mint szorosan vett állami intézmény elhelyezését illetőleg követeléssel a várossal szemben, ha az államnak az az érdeke, hogy az ne másutt, hanem Debreczenben helyeztessék el. — Elítéli a kormányt ezt a licitáló eljárását. — A költséget megnyugvással nem, csak kényszer helyzetben szavazhatja meg.

Gr. Dégenfeld József főispán többszöri zajos helyeslések között választott Kiss Albertnek. Az építkezésekre fölveendő nagy kölcsönt illetőleg a tárgyalások a pénzüzetekkel folyamatban vannak s befelvezésük után ez ügy a fedezet iránti javaslattal együtt a közgyűlés elé terjesztik, talán már júniusban. — A mi a szönyegen lévő tárgyat illeti, itt nem állandó befektetésről van, hanem ideiglenes, aránylag csekély költségről, mely közvetlen hasznót ugyan nem hoz a házi pénztárnak, de közvetett haszna elvitázhatatlan. — Tőlünk nem állandó épületet kér a kormány, csak a házbérhez

való hozzájárulást arra az időre, míg itt lesz az üzletvezetőség. Alig hiszi el, hogy ezt a közgyűlés meg ne szavazná. Az állam nem jutna megtagadás esetén sem kényszerhelyzetbe. Van három más város, mely az üzletvezetőségért kezdett versenyben kész a végletig menni az áldozatkészség terén. — Kéri az előterjesztést, ha nem is jó kedvűből, de méltányosságból megszavazni.

Simonffy Imre polgármester a közgyűlés nagy derűtsége és élénk helyeslése között, jó kedvvel ajánlja, hogy az előterjesztés jó kedvvel fogadtassék el. Elmondja, hogy a várostól kezdetben az egész 6100 frt házbér megtérítését kérte a kormány; azonban főispán ur felutazott Budapestre s ott sikerült kivinnie, hogy a kivánságot felényire redukálták. (Zajos éljenzés) Fejtegeti ezután azon előnyöket, a melyek a háziurakra, iparosokra, kereskedőkre, termelőkre 90 hivatalnok családnak beköltözése után hárulnak. Május 4-ikén különben 450 úras lakást irtak össze. 100,000 forintnak fergalomba hozását még a házipénztár is megérzi, míg a fogyasztási adót a város kezeli.

Ezek után a közgyűlés egyhangulag jóváhagyta a „Hungaria” épület kibérlését s megszavazta, hogy f. évi aug. 1-jétől számítva a város ezen helyiségek házbéréhez évente — 10 évig — 3000 frtal járuljon.

A „Korona szálloda” megvétele. Olvastattat a tanács előterjesztése a királyi tábla ideiglenes elhelyezése végett a „Korona” szállodának örök áron megvásárlása iránt. — Az épület 60000 frtért szerethető meg s azonnal rendelkezésre áll. — Azon intézkedés, hogy a t. ügyész utasítást kapott az adás-vevési szerződés megkötésére egyhangulag jóváhagyott s ezen ingatlan vagyon szeresnek érdemleges tárgyalása a f. hó 29-diki közgyűlés tüzetett ki. Ezzel a mai közgyűlés véget ért.

Felelős szerkesztő és kiadó laptulajdonos: **Vértési Arnold.**
Főmunkatárs: **Karaczay Vilmos.**

Ganzseidene bedruckte Foulards von fl. 1.20 bis fl. 3.90 per Met. (ca 450 versch. Dessins) — vers. roben- u. stückweise porto- und zollfrei in's Haus das Seidenfabrik-Depot G. Henneberg (K. u. K. Hofliefer.), Zürich. Muster umgehend. Briefe kosten 10 kr. Porto.



Győri Ignác

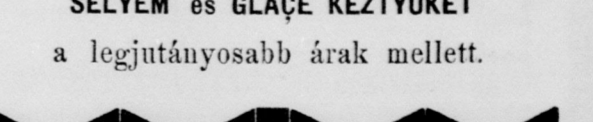
női divat, pipere, rövidáru és kézimunka raktára
DEBRECZEN,
Főter „Bika” szállodával szemben, csapó-
utca szeglet.

Ajánl a
tavaszi és nyári idényre
a legújabb divatu

trikó derekakat,
ugyszintén

fiu és leány triko ruhácskák
és felöltöket,

napernyők, legyezők,
SELYEM és GLAÇÉ KEZTYÜKET
a legjutányosabb árak mellett.



Alkalmi vétel!

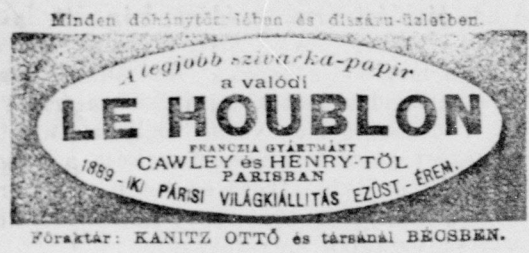
Diszitett női, gyermek szalmakalpok kezdve 30 krtól 40, 50, 2 frt 80 krig.

Gyermek, fiu, női és férfi szalmakalpok, női könnyű pongyola kalpok, czérna és selyem keztyük,

uti kosarak,
böröndök és nyári gyermek játékok nagyválasztékban továbbá napernyők, szőnyegek csipke és szallagok, meddig a készlet tart, leszállított árban kaphatók

Baum Miksánál.
„Reform” női, férfi és gyermek cipők, valódi hamisítatlan női viz (Eaude Colegue) nagyraktára.

27



Kapható Debreczenben: Baum Miksánál.

Bikszádi Klára forrás.

Égvényes konyhasós savanyú víz.
Kitűnő hatású emésztés és légző szervek hurutjainál. — Gyomor- és bélnyálkásságánál, idült hólyag-hurutnál stb. —

borral vegyítve közkedveltségű.

Főraktár:
Gerebny Fülöp urnál

Ára 1 rekesz 60 kisebb (0.6 literes) palackkal 7 frt. Üres üvegekkel telt rekeszek 3 frt 20 krral vétetnek vissza.

Bikszádi gyógyfürdő igazgatósága.

Kaszanyitzky Endre

előbb KUHINKA ISTVÁN K.

DEBRECZENBEN,

ajánlja üveg-, porcellán-, lámpa- és háztartási cikkek nagy választékkal berendezett raktárát

Tavaszi és nyári idényre különlegesen

tükrözött kertigolyókat, gráci aranyhalakat, igen csinos

haltartokat és virágtartókat

szabadalmazott

étel és palackhűtő jég-szekrényeket

legjobbakk bizonyult egészségi

szódavíz készülékeket minden nagyságban.

Berndorf chinaezüst és Alpaca evőeszközöket

20 évi jótállás mellett.

Árjegyzékkel kívánatra bérmentve szolgálok.

Videki megrendelések pontosan teljesíttetnek.

Keresünk

tisztességes, minden rangu egyéneket, a kik törvényesen kiállított részleteinkre sorsjegyek feladásával, részletfizetésre, foglalkozni akarnak. A sorsjegyek pénzzekrényünkben maradnak és nálunk mindenkor megtekinthetők. Üzletünk 25 év óta áll fenn szigorú szoliditás mellett. Legmagasabb provisiót adunk, díj-jutalékot és esetleg fix fizetést. Ajánlatok Dirnfeld Testvérek Commandit társaság bankházához Budapest, V. Fűrdő-utca 4. intézendők.

Orvosi tekintélyek által vese, húgydara, köszvény és hólyag-bántalmak ellen, továbbá a légző és emésztési szervek hurutos bántalmainál rendelve

Salvator

— égvényes vasmentes savanyúvíz —
szénsavdús, lithium tartalmú forrás
Borral használva igen kellemes üdítő italt szolgáltat.
Kapható savanyúvíz-forrásokban és legjobb gyógyszerboltban.
A Salvator-forrás igazgatósága Eperjesen.

SZABÓ LAJOS FIAI

özégnél

nagy választékban kaphatók

NŐI RUHA ZEPHIREK,

Legújabb francia batistok,

A hirneves cosmanósi gyárból:

jó mosó Cretonok, Indish foulard,

Ladies Mouslin és Atlasz Satin,

Nagy raktár:

Jutte, gyapjú hollandi Tapestry és

BRÜSSLER

futó szőnyegekben.

Ablak függönyök,

Ágy és asztalterítőkben.

A Debreczeni Ellenőr könyvkötészetében

mindenféle diszes és egyszerű

könyvkötői munkák

gyorsan, pontosan és jutányos árban elkészíttetnek.

A „DEBRECZENI ELLENŐR”

könyvkiadóhivatalában

megjelentek és kaphatók a következő könyvek.

Vértési Arnold összes munkái I—VII. vaskos diszkötés. Egy-egy kötet ára 2 frt 10 kr.
a 7 kötet együtt 14 „ — „

Gróf Vay Dániel „Magyarország története“
3 vaskos diszkötet ára 7 „ — „

Vértési Arnold „Páriák“ elbeszélés ára 1 „ — „

Vértési Arnold „A bojár leánya“ regény 2 köt. ára 2 „ — „

Vértési Arnold „Fecskefészkek“ regény 1 köt. ára 1 „ — „

Vértési Arnold „A jegyző kisasszony“ regény
1 kötet ára 1 „ — „

Vértési Arnold „A debreczeni diák“ regény 1
kötet ára 1 „ — „

Zolthay Lajos Tiszántuli egyházkerületi térképe
vászonra huzva (leszállított ár) 1 „ 50 „

Vértési Arnold „Öngyilkosok“ elbeszélések ára 1 frt — kr.

Karczag Vilmos „Ma és mindig“ elbeszélések
ára 1 „ 50 „

Karczag Vilmos „Szerető szívek“ elbeszélések
ára 1 „ 20 „

Karczag Vilmos „Macskák“ (történetkék) ára 1 „ — „

Molnár László „Egy kis város krónikája“ elbe-
szélések, ára 1 „ 20 „

Mátray Lajos „Fazekas Mihály élete és mun-
kái“ ára 1 „ — „

R. P. O. „Titkos szerelem“ regény 1 kötet ára — „ 80 „

Bugyi Sándor debr. talyigás kalandjai 1 kötet — „ 60 „

Videki megrendelések postafordultával eszközöltetnek.